

Alena Pilná, Kultura spaní netolických měšťanů v 18. století, České Budějovice 2014, Diplomová práce Historického ústavu Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 74 s.

Posudek vedoucího diplomové práce

Navzdory zájmu o studium každodenní kultury různých sociálních vrstev raně novověké společnosti, který dosáhl svého badatelského vrcholu na konci osmdesátých a během devadesátých let 20. století, věnovali autoři jednotlivých statí pozornost zvláště předbělohorskému období. Přestože vznikly první studie o hmotné kultuře šlechtických, měšťanských a venkovských sídel v 17. a 18. století, zůstal pohled do každodenního světa domácností v pobělohorské době prozatím spíše na okraji badatelského úsilí. To platí zvláště pro měšťanské prostředí, kde neobyčejně podnětné výzkumy Zdeňka Hojdy o výtvarné kultuře barokní Prahy v zásadě nevyvolaly očekávaný badatelský zájem o výzkum hmotné kultury měšťanských domácností v jiných českých městech po roce 1620. V naznačených historiografických souvislostech je třeba ocenit volbu tématu diplomové práce Aleny Pilné, která představuje důležitou badatelskou sondu do poznání kultury spaní měšťanů v jihočeských Netolicích během 18. století.

Diplomantka dobře zvládla základní českou odbornou literaturu, která se zabývá na základě studia pozůstalostních inventářů výzkumem hmotné kultury domácností v raném novověku. Ocenit je třeba, že podnikla rozsáhlý výzkum archivních pramenů v neobyčejně bohatém Archivu města Netolice, kde podrobně prozkoumala 121 pozůstalostních inventářů z let 1723 až 1799. V 86 studovaných pozůstalostech netolických měšťanů a měšťanek našla záznamy o předmětech hmotné kultury, které souvisely se spaním. Aby mohla autorka práce odpovědět na otázku, v jakých prostorách svých obydlí se měšťané v 18. století ukládali ke spánku, věnovala zevrubnou pozornost vnitřní topografii měšťanského domu v Netolicích. Zaměřila se nejen na umístění postelí v jednotlivých místnostech, ale zkoumala jejich druhovou typologii. Přestože zmínila výbavu postelí, musela stranou své pozornosti ponechat s ohledem na vypovídací hodnotu pramenů kvalitu tkanin lůžkovin, jejich barevnost a zdobení. Svůj výzkum završila zdařilým pokusem o sociální, profesní a genderovou stratifikaci netolických domácností, aby zjistila, jak zámožnost měšťanů i měšťanek a případně i jejich řemeslo ovlivňovaly kulturu spaní.

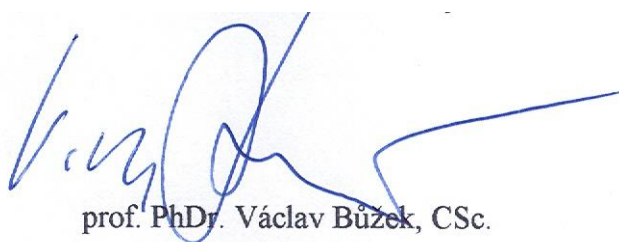
Diplomová práce Aleny Pilné vykazuje promyšlenou a jasnou kompozici, přesné kladení otázek a dobře formulované odpovědi. Převládající popis je způsoben nejen charakteristikou

použitých písemných pramenů, ale také nemožností porovnat dosažené výsledky s prostředím jiných měst, neboť obdobný výzkum pro jiné lokality nebyl proveden. Ačkoli se autorka soustředila na práci s písemnými prameny, nabízí se pohled do světa dochované hmotné kultury, zvláště na rozmanité postele z venkovského a městského prostředí konce 18. a 19. století, které se dochovaly v muzejních sbírkách lidové kultury. Podrobné popisy postelí a lůžkovin ze šlechtického prostředí mohou umožnit srovnání s kulturou spaní vyšších společenských vrstev.

Diplomantka napsala svou práci v zásadě bez stylistických a gramatických prohřešků (drobnosti na s. 9, 17, 32, 46, 55, 59-60). Z dílčích nesrovnalostí lze upozornit na metodologicky nevhodné spojení „mentalita dobového člověka“ (s. 10), na zkomolení rodného jména historika Antla (s. 62, nikoliv Theodorik, ale Theodor); Zlatou stezku je možné citovat jako časopis bez editora.

Alena Pilná podnikla samostatný výzkum paleograficky náročných archivních pramenů, které metodologicky dobře interpretovala. Zpracováním svého badatelsky aktuálního tématu znovu potvrdila, jak bohatou vypovídací hodnotu mají pozůstalostní inventáře netolických měšťanů, na které již roku 1997 upozornila svou diplomovou prací Jana Krejčová. Další výzkum v raně novověkých Netolicích by si zasloužila výtvarná díla v tamních domácnostech a případné kulturní sepětí netolických měšťanů s uměleckým okruhem Eggenberků a Schwarzenberků v 18. století.

Diplomovou práci Aleny Pilné doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikovat ji stupněm
výborně.

prof. PhDr. Václav Bůžek, CSc.

České Budějovice 19. 8. 2014